

Ansetter årlig 200 leger ulovlig

2006-08-17 Sykehus bryter loven ved å ansette langt flere leger enn de har fått tillatelse til. Over 200 leger ansettes hvert år i stillinger som man ikke kan gjøre rede for, ifølge leder Per Meinich i Yngre legers forening (Ylf). Enkelte helseforetak har opprettet 40-50 flere stillinger enn tillatt, sier underdirektør Grethe Kolloen i Nasjonalt råd.

- Vi har nå avdekket at en del sykehus oppretter mange flere stillinger enn de får lov til av departementet. Enkelte helseforetak har opprettet 40-50 ekstra stillinger. Dette er brudd på loven, og det må få konsekvenser, påpeker Grethe Kolloen i Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger og legefording. Kolloen bekrefter at sykehusene har gjort som de selv vil, og har «sørget for» seg selv - utenfor det lovbaserte systemet. - En slik ulovlighet vil nesten alltid gå ut over noen andre, som da ikke får ansatt leger i ledige stillinger, sier Kolloen.

Opphav:

Dagens Medisin 13/06

Grått marked

Leder Per Meinich i Yngre legers forening (Ylf) mener det er et omfattende problem at det hvert år opprettes over 200 nye legestillinger man ikke kan gjøre rede for. Disse legene går trolig inn i sykehusene uten at det er opprettet hjemler for dem. - Det finnes et «grått» legemarked. Vi vet hvor mange privatpraktiserende leger det finnes, og hvor mange nye stillinger departementet oppretter hvert år. Men flere enn 200 leger får hvert år jobb utenfor disse kategoriene, og jeg mener at en stor del av disse legene går inn i sykehusene uten at det finnes hjemler for dem, sier Meinich. Einar Skoglund i Legeforeningen bekrefter tallet. - Det er hvert år en nettotilvekst i legemarkedet på vel 600 leger. I snitt får sykehusene rundt 150 nye stillinger fra departementet og rundt 200 leger går til primærhelsetjenesten. Hvor blir resten av legene av? spør Skoglund.

For mange overlegestillinger

Det er først og fremst overlegestillinger det blir opprettet for mange av. - Det er mer lønnsomt å ha overlegestillinger, og en del glemmer at de har et ansvar for å utdanne nye spesialister. Vi må kanskje vurdere om staten skal delfinansiere stillinger for leger i spesialistutdanning, slik at vi sikrer utdanningen av nye leger, sier Grethe Kolloen. Hun vil ikke si hvilke foretak som har ansatt for mange leger. - Vi har avdekket at dette gjelder flere forskjellige sykehus i forskjellige regionale helseforetak. Vi ser også at noen avdelinger har opprettet nye stillinger uten at ledelsen ved sykehuset er klar over det. Vi er nå i kontakt med enkelte av foretakene det gjelder for å finne en løsning. De som ansatte for mange i fjor, må skjære ned i år, påpeker Kolloen.

Fordyrende for helsevesenet

De ekstra stillingene fører til økte utgifter for sykehusene. Enkelte helseforetak må lønne 40-50 flere leger enn departementet har gitt dem lov til å ha ansatt. - Det er åpenbart at sykehusene får større utgifter på grunn av dette. Det ville forundre meg om de ekstra stillingene ikke gir utslag på lønnsbudsjettene, og lønnsutgiftene utgjør en betydelig andel av kostnadene for sykehusene, sier Kolloen. Hun påpeker også at når store, sentrumsnære sykehus oppretter ulovlig mange nye stillinger, vil det bli færre leger som søker jobb ved de små sykehusene. - Da vil vi ikke lenger få et godt helsetilbud over hele landet. Dersom et sykehus ansetter mange leger i en spesialitet, kan dette gå ut over både utdanningskapasiteten og legedekningen på landsbasis, sier Kolloen.

Ansetter dobbelt opp

Hun mener lovbruddene kan ha ulike årsaker. - Noen sykehus kan ha opprettet nye stillinger for å dekke opp for leger som er i ulike permisjoner, og dermed er det ansatt to leger i samme stilling. Andre ganger kan det være at sykehuset mener det må være flere leger for å få unna de lange pasientkøene eller for å få vaktplanene til å gå opp. Ifølge Kolloen kan det være mulig at en arbeidsgiver ikke er å jour på gjeldende regelverk for tilsetting av leger, og at Nasjonalt råd må sikre at regelverket blir gjort kjent. - Vi har nå vedtatt at tidsbegrensede stillinger med personlige NR-nummer kan utløses ved for eksempel atferdsring, inkluderende arbeidsliv og delvis uførhet. Det vil si at sykehusene kan ansette en person i 100 prosent stilling i en periode for å erstatte en person som er ansatt i deltidsstilling. Vi håper at dette vil hjelpe på problemet, sier Kolloen.

Må følge reglene

President Torunn Janbu i Legeforeningen, mener sykehusene må holde seg til regelverket. - Dersom sykehusene mener de får tildelt for få stillinger, og det kan jo være velbegrunnet, må de søke om flere stillinger istedenfor å bryte regelverket. Dersom dette ikke fungerer og de mener systemet er feil, må de heller prøve å gjøre noe med dette, sier Janbu. Hun mener det er uheldig at det ser ut til at en del sykehus ansetter flere overleger enn de har lov til, og at noen i tillegg holder utdanningsstillingene ledige. - De ønsker heller overleger fordi det er mer innbringende her og nå. Men dette er uheldig for utdanningen av nye spesialister, påpeker legepresidenten.

Ifølge Janbu er det ikke nødvendigvis slik at det jobber for mange leger på sykehus nasjonalt sett. - Det finnes mange vakante stillinger. Problemet er geografisk skjevfordeling. Man kan jo se for seg at noen av de som er ansatt uten tillatelse, kunne ha fylt opp disse stillingene, sier Janbu.

Råd om ansettelser

Nasjonalt råd gir råd om antall nye legestillinger, både spesialist- og utdanningsstillinger, om fordelingen av dem på regionalt nivå samt hvilke spesialiteter som skal prioriteres. - Departementet gjør det endelige vedtaket. - Deretter fordeler RHF-ene stillingene mellom sine helseforetak/sykehus. Et visst antall er øremerket overlegestillinger, og et visst antall assistentlegestillinger. - For 2007 anbefaler Nasjonalt råd opprettelse av 245 nye legestillinger. - For 2006 anbefalte NR 160 nye legestillinger, departementet økte til 180. - For 2005 anbefalte NR 130 nye legestillinger, departementet økte til 170.

Legger ansvaret på RHF-ene

- Dette er alvorlige opplysninger. Dette sier Arvid Libak i HOD om at sykehusene hvert år ansetter et stort antall leger ulovlig.

Politisk rådgiver Arvid Libak (bildet) i Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) mener de regionale helseforetakene må gripe inn og sørge for at sykehus ikke ansetter leger på tvers av det som departementet tillater.

Ukjent med omfanget

- Jeg var ikke kjent med at dette foregikk i et så stort omfang. Sykehusene oppretter tydeligvis nye stillinger helt utenom de stillingene de får lov til. Tanken bak reguleringen er jo å bidra til god og rettferdig fordeling av leger, både mellom landsdelene og mellom spesialitetene, sier Libak. Han påpeker også den økonomiske siden av saken. - Sykehusene får stadig mer penger over budsjettene. Lønnsutgifter utgjør en stor del av utgiftene deres, og de sparer ikke penger på å ansette stadig flere leger, sier Libak.

RHF-enes ansvar

- Hva vil departementet gjøre for å rydde opp? - Vi gir hvert år klare signaler til RHF-ene om at de må følge opp regelverket, sier han. - Det ser ikke ut til at reguleringen av leger i sykehus fungerer når det ansettes dobbelt så mange som departementet godkjenner? - Vi vil at systemet skal fungere. RHF-ene og foretakene har et klart ansvar for dette, sier Arvid Libak.

- Legebegrensning kun nødvendig på Østlandet

Direktør Knut Schrøder ved Universitetssykehuset i Nord-Norge mener at Nasjonalt råd kan ha utspilt sin rolle - og at det kun er nødvendig med regulering på Østlandet.

- Kanskje er det å begrense antall nye stillinger kun nødvendig i østlandsområdet - der det er størst legedekning. Muligens bør økonomien reguleres hvor mange leger som ansettes ellers i landet. Økonomien spiller også en rolle i dag: Vi har ikke alltid råd til å ansette assistentleger i ledige hjemler - til tross for at det er viktig for fremtidig utdanning av spesialistleger, sier direktør Knut Schrøder ved Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN).

Følger godkjenningene

Han sier at UNN i prinsippet følger tildelingene fra Nasjonalt råd. - Rådets oppgave er å rasjonalisere stillingene. Vi har vært striks på å følge de tildelingene vi har fått - og opptatt av å søke om nye stillinger når vi trenger det. Vi forsøker å ansette folk i vikariater isteden, og jeg tror ikke vi har ansatt leger uten godkjente hjemler, sier UNN-direktøren.

Lang ventetid

Schrøder ser likevel hvilke dilemmaer som kan føre til at sykehus ansetter flere enn de har lov til. - Det tar opptil et år å få nye stillinger når man søker om det. Dessuten er det økonomisk mer gunstig for sykehusene å ansette leger i fulle stillinger enn i vikariater. Vårt sykehus har akuttfunksjoner, og for oss er det viktigere å ha akuttleger enn for eksempel geriatere, som Nasjonalt råd prioriterer, sier han. - Vil det si at dere da ansetter flere leger i akuttfunksjoner enn dere har lov til? - I prinsippet gjør vi ikke det, selv om jeg mener det kunne ha vært fornuftig å gjøre det, sier direktøren.

Vil ikke lure legene

UNN ansetter ikke assistentleger i stillinger som ikke er godkjent, ifølge Schrøder. - Det er dumt for legen å gå i en stilling som ikke er godkjent, og det er dumt for sykehuset. Derfor gjør vi ikke det, iallfall er ikke jeg som direktør kjent med det. Vi er ikke interessert i å lure legene til å ta en stilling som ikke er godkjent. Jeg er ganske sikker på at leger som eventuelt skulle bli tilbudt en slik stilling ved et sykehus, vet at stillingen ikke er godkjent. I motsatt fall vil tillitsmannsapparatet ved sykehuset fange det opp, sier Schrøder.

Får ikke godkjent spesialisering

Assistentleger som ansettes i ulovlig opprettede stillinger, kan risikere ikke å få godkjent spesialiseringen sin. - Dette er sterkt beklagelig, sier Grethe Kolloen.

Underdirektør Grethe Kolloen i Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger og legefordeling vet at et betydelig antall assistentleger ansettes i stillinger som det ikke finnes godkjent hjemmel for. Ansettelsene skjer «under hånden».

Trikser og mikser

Leder Per Meinich i Yngre legers forening (Ylf) sier at sykehusene ofte trikser og mikser for at assistentleger uten egen hjemmel likevel skal få godkjent praksisen sin. - Det er en utstrakt vikarbruk av assistentleger. Man har ikke hjemler nok til alle, og derfor går flere i samme hjemmelsnummer. Store avdelinger har ofte heller ikke oversikt over vikarbruken sin. Dersom det går noe tid mellom at leger med samme hjemmelsnummer søker om spesialistgodkjenning, vil det ikke bli oppdaget, sier Meinich. Han mener den enkelte assistentlege sjelden vil si ifra om at flere går i samme hjemmel, men isteden bare være glad for å få sin spesialistgodkjenning. - Men det skjer også at assistentleger ikke får godkjent spesialistutdannelsen sin fordi de har tjenestegjort i en hjemmel som ikke er lovlig opprettet, sier Meinich.

Kvalitet viktig

Meinich mener at det for assistentlegene er viktig at utdanningen til spesialister er gjennomsluttet og godt organisert. - Det er viktig at det opprettes nok stillinger til assistentlegene, men dette må ikke gjøres på et grått marked. Leger under utdanning må få tilbud om kurs, og de må ha gode veiledere som har tid til dem. Det er viktig med kvalitet. Hvis det er for mange assistentleger på en avdeling, går det ut over kvaliteten, sier Meinich. Med en slik praksis mister man også kontroll med å sørge for nok rekruttering til enkelte fag: - Man taper den politiske styringen og prioriteringsmuligheten, sier Meinich.

Ikke tellende

Kolloen påpeker at de som innehar slike stillinger, risikerer at de ikke får tellende praksis for denne tiden. - Dette medfører en lengre utdanningstid enn ønsket både fra myndighetenes side og for den enkelte som er i utdanning, sier Kolloen. Det er arbeidsgivers ansvar å påse at legene ansettes i lovlig opprettede stillinger, og at legene gis veiledning og oppfølging i henhold til bestemmelsene. - Den enkelte som er under utdanning, plikter også å sjekke ut om stillingen gir gjeldende tjeneste, sier Kolloen. Hun har inntrykk av at yngre leger har blitt flinkere til å sjekke at de sitter i lovlig opprettede stillinger. - Men for leger som er utdannet utenfor Norge og ikke har erfaring med vårt system, vil dette være en spesiell utfordring, sier Kolloen.

Mari Rian Hanger

Dagens Medisin

Postboks 6970 St. Olavs Plass
0130 OSLO

redaksjonen@dagensmedisin.no

Telefon: 24 14 68 70

[Kontaktinformasjon](#)

© Dagens Medisin

Alt innhold på www.dagensmedisin.no er opphavsrettslig beskyttet.

Ansvarlig redaktør/administrerende direktør: [Lottelise](#)

[Følge](#)